

Vznik Ukrajinskej národnej rady v Prešove, úlohy a zastupovanie záujmov karpatských Rusínov

Abstrakt

Vznik Ukrajinskej národnej rady v Prešove má svoj historicko-právny význam v rámci dejín národnostných menšín v Československu. V podmienkach oslobodených časti územia Československa sa dňa 1. marca 1945 v Prešove konštituuje národno-politický orgán, ktorý má zastupovať záujmy rusínsko-ukrajinského etnika, prevažne v severovýchodných častiach Slovenska. Predkladaná rigorózna práca preskúmava dostupné faktografické údaje o okolnostiach konštituovania, pôsobenia a následnej činnosti tohto národnopolitického reprezentanta rusínsko-ukrajinskej menšiny v Československu až po jej definitívny zánik. V kontexte dejinného vývoja sa časť práce zameriava na historické súvislosti, ktoré zaznamenávajú etnogenézu rusínsko-ukrajinskej menšiny, začleňovanie etnika do štátnych útvarov, ako aj vojnových okolností, ktoré mali za následok straty územia Československa a pripojenie Podkarpatskej Rusi k Sovietskej Ukrajine. V rámci skúmanej problematiky sa autor zaoberá aj pridruženým otázkam, ktoré bezprostredne súvisia s činnosťou Ukrajinskej národnej rady v Prešove a jej predstaviteľmi. V tomto duchu je priblížená činnosť Ukrajinskej národnej rady v Prešove v oblasti školstva, kultúry, ale aj cirkvi. V neposlednom rade sa táto vedecká práca sústreďuje z pohľadu existencie Ukrajinskej národnej rady v Prešove na obdobie rokov 1948 až 1952, ktoré bolo typické presadzovaním záujmov vládnucej komunistickej strany, vrátane sprevádzanej ukrajinizácie a buržoázneho nacionalizmu. V dôsledku pripravovanej a schválenej Ústavy z 9. mája 1948 sa táto práca venuje aj náladám a tendenciám predstaviteľov Ukrajinskej národnej rady v Prešove, ktorí sa usilovali o ústavné zakotvenie práv pre ukrajinskú menšinu žijúcu v Československu. Ukrajinská národná rada v Prešove, tak v dôsledku svojej činnosti, aktívne hájila a reprezentovala požadované záujmy rusínsko-ukrajinského etnika v Československu v povojnovom období.

Kľúčové slová: Ukrajinská národná rada v Prešove, UNRP, Rusíni-Ukrajinci, Rusíni, Československo, národnostné menšiny v Československu, ukrajinizácia, národné obrodenie Rusínov, Podkarpatská Rus